

ภูมิอากาศจังหวัดกาญจนบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคกลางและอยู่บริเวณชายแดนทางด้านตะวันตกของประเทศไทยประมาณละติจูดที่ 14°เหนือ ลองจิจูด 99 °ตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 19,483.148 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

ภูมิประเทศทั่วไป

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ดอน มีที่ราบทางด้านใต้และด้านตะวันออกบ้างเล็กน้อย ส่วนด้านตะวันตกมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า ส่วนทางตอนเหนือมีเทือกเขาถนนธงชัยผ่าน

ลักษณะอากาศทั่วไป

อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดกาญจนบุรีประสบกับสภาวะหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดกาญจนบุรีออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ในภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

อุณหภูมิ

จังหวัดกาญจนบุรีอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศและมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีที่ราบลุ่มอยู่บ้างเป็นบางส่วน และมีเทือกเขาเป็นแนวทางด้านตะวันตก จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและอากาศร้อนอบอ้าวมากในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัดมากนัก เว้นแต่บริเวณแถบเทือกเขาซึ่งเป็นป่าที่อากาศจะหนาวเย็นมากกว่าโดยเฉพาะทางตอนบนของจังหวัด เช่นที่อำเภอทองผาภูมิ ที่ สอด.ทองผาภูมิ ซึ่งอยู่ทางตะวันตก มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 26.7 องศาเซลเซียส และเคยตรวจวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 5.2 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2536 ส่วนอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 43.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2553 สำหรับพื้นที่ทางตะวันออกที่ สอด.กาญจนบุรี มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 5.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2498 และอุณหภูมิสูงสุด 43.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2501, 14 เมษายน 2526 และ 14,20 เมษายน 2535

ฝน

จังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่กว้างขวางและมีสภาพภูมิประเทศแตกต่างกัน ทำให้มีปริมาณฝนต่างกัน โดยพื้นที่บริเวณเทือกเขาด้านตะวันตกมีฝนชุกและมีปริมาณฝนรวมตลอดปีมากกว่า 1600 มิลลิเมตร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอทองผาภูมิ และสังขละบุรีมีฝนชุกและมีปริมาณฝนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ปริมาณฝนรวมตลอดปีปกติอยู่ระหว่าง 1600-2000 มิลลิเมตร และจากอิทธิพลของแนวเทือกเขานี้ทำให้พื้นที่ราบทางด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นพื้นที่อับฝนจึงมีฝนน้อยกว่า ปริมาณฝนรวมตลอดปีส่วนใหญ่น้อยกว่า 1200 มิลลิเมตร สำหรับตอนกลางของจังหวัดมีฝนรวมตลอดปีประมาณ 1200-1600 มิลลิเมตร

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านเข้าสู่บริเวณจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุไซโคลนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมบางพื้นที่รวมถึงเกิดความเสียหายต่อสาธารณูปโภคต่างๆได้ ช่วงต้นฤดูฝนในเดือนพฤษภาคมบางปีอาจได้รับอิทธิพลจากพายุไซโคลนในอ่าวเบงกอลที่เคลื่อนเข้ามาใกล้หรือขึ้นฝั่งประเทศพม่า ส่วนตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปพายุหมุนเขตร้อนที่มีอิทธิพลต่อจังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่เกิดในทะเลจีนใต้และมีบางส่วนเกิดทางมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก เคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนามและลาวเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย หากพายุดังกล่าวยังคงมีกำลังแรงอาจเคลื่อนตัวเลยไปถึงภาคเหนือหรือตรงมายังภาคกลางโดยเฉพาะเดือนกันยายนและตุลาคม

จากสถิติที่บันทึกตั้งแต่ปี 2494 ถึง 2556 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านจังหวัดกาญจนบุรีทั้งหมด 11 ลูก ส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2494) เดือนกันยายน 5 ลูก (2502,2506,2515,2548,2552) เดือนตุลาคม 3 ลูก (2502,2517,2531) ในขณะที่เป็นพายุไซโคลน 2 ลูกในเดือนพฤษภาคม 2504 และ 2523 ตามลำดับ

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดกาญจนบุรี

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นนี้มาจากผลการตรวจของสถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี (ประมาณละติจูด $14^{\circ}01'$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ}32'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 28 เมตร) และสถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี(ทองผาภูมิ) (ประมาณละติจูด $15^{\circ}45'$ เหนือ ลองจิจูด $98^{\circ}38'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 97 เมตร) ซึ่งได้ทำการตรวจสอบการประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆวันละ 8 เวลา คือ 01.00,04.00,07.00,10.00,13.00,16.00,19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี ถ.อุ้มทอง ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000 (ด้านหลังห้างกนกกาญจนบุรี ใกล้ที่ทำการชุมสายโทรศัพท์) โทร.(034) 511284

สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) เลขที่ 38/1 ถ.หน้าที่ว่าการอำเภอ ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 71180 โทร.(034) 599487

ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย หมายถึง ค่าเฉลี่ยคาบ 30 ปี พ.ศ.2524 - 2553
ค่าที่เป็นที่สุด ,, ค่าสถิติตั้งแต่ พ.ศ. 2494 - 2556